

Alexandr Szergejevics Puskin

Jevgenyij Anyegin

AJÁNLÁS

*Pétri de vanité il avait encore
plus de cette espèce d'orgueil,
qui fait avouer avec la même
indifférence les bonnes comme
les mauvaises actions, suite
d'un sentiment de supériorité,
peut-être imaginaire.*

A francia nyelvű mottó: „Hiúság hatotta át, s ezen kívül megvolt benne a gőgnek az a fajtája, mely a felsőbbbség – lehet, hogy csak képzelt – érzésének indítására egyforma közömbösséggel vallatja be az emberrel a jó és rossz cselekedeteket.” (Részlet egy magánlevélből)

(Tiré d'une lettre particulière)

Nem a hideg, kevély világnak,
Neked szántam regényemet.
Bár adhatnék a hű barátoknak
Ennél méltóbb hűség-jelet,
Méltót hozzád, szép, tiszta lélek,
Te szárnyaló és egyszerű,
Kiben költői álmok élnek,
S álmában élet van s derű.
Vedd elfogult kezedbe, kérlek,
Pár tarka fejezet csupán,
Van köztük bús is, van vidám is,
Van népies és ideális;
Kissé gyarló gyümölcs talán:
Sok zsenge s hervadt színű évem,
Mulatság, ihlet s egy sereg
Álmatlan éj, borús kedélyem
S hűvös látás termette meg.

ELSŐ FEJEZET

Siet loholva élni, s érezni is siet.
(VJAZEMSZKIJ HERCEG)

1

Nagybátyám, elvek jámbor őre,
Komoly beteg lett, higgyük el;
Jobb ötlet telhetnék-e tőle?
Most már becsülést érdemel.
Példája másnak is tanulság,
De jaj, már több, mint életuntság
Mellette ülni éjt-napot,
S még egy percig sem hagyni ott!
S mily álnokság agyonbecézni
A félholtat későn-korán,
Igazitgatni vánkosán,
Gyógyszert kínálni, szánva nézni -
S titokban sűrűn nyögni fel:
„Az ördög már mikor visz el?”

Egy naplopó szólt így magában,
 Kit porban posta-trojka vitt,
 S mert pártfogót lelt Zeus atyában,
 Megörökli rokonait.
 Ruszlán s Ludmíla olvasója,
 Mindjárt első találkozóra
 Bemutatom hősöm neked,
 Ha, olvasóm, megengeded:
 Anyegin, kedves jó barátom,
 A Néva-parton született,
 Te is? Vagy ott fényeskedett
 Az ifjúságod? - szinte látom!
 Ott rám is sok víg óra várt,
 De észak rossz nekem, csak árt.

Példásan szolgált apja régen,
 S adósságát növelve élt,
 Adott három bált minden évben,
 S a végén tönkrement ezért.
 De sorsa Jevgenyijt kegyelte:
 Először egy *Madame* nevelte,
 Majd egy *Monsieur* kezébe jut;
 A kedves, bár pajkos fiut
 Szegény *Monsieur l'Abbé* nem ölte,
 A könnyű óra játszva telt,
 Így oktatott és így nevelt,
 Kemény morállal nem gyötörte,
 Ha rossz volt, enyhén szidta le,
 S a Nyári-kertbe járt vele.

S mikor jött lázas ifjúsága,
 Sok bús és édes érzelem,
 Sok vágy s reménység szomjusága,
 Elcsapták *Monsieurt* hirtelen.
 Hősünk szabad. Ez drága napja,
 Haját divat szerint nyiratja
 És felvesz egy dandys ruhát.
 S örül, világ, hogy végre lát.
 Tud franciául udvarolni,
 Sőt írni is jól megtanult.
 Könnyű lábbal táncol mazurt,
 S fesztelen tud meghajolni.
 Kell több? S jóhíre terjedez:
 Értelmes, kedves ifju ez.

Így-úgy csak tágul szemhatárunk,
 Fel-felszed egyet-mást az ész,
 Tanultsággal csillogni nálunk,
 Istennek hála, nem nehéz.
 Sokan - szigorúak s kimértek -
 Anyeginunkról így ítéltek:
 Tanult fickó, csak hogy pedáns,
 Egyébiránt nem érte gáncs,
 Mert hozzászólni társaságban
 Minden tárgyhoz könnyen tudott,
 S szakértő képpel hallgatott
 Komoly, nagy gondolat-tusákban;
 Epigrammban szikrát csiholt
 S gyakran fakasztott nő-mosolyt.

A latin most nincsen divatban,
 S mégis - tagadni nem lehet -
 Egy kis készsége van szavakban
 S egy-egy felírást érteget.
 Juvenalisról is beszélne,
 Búcsúzva Valét ír levélbe,
 Az Aeneisből is citál
 - Két sort - de pár hibát csinál;
 Fel-felturkálni mégsem áhit
 Időrendes porréteget,
 Dohos világtörténetet,
 De múlt idők anekdotáit
 Ismerte jól, mind egy sorig,
 Romulustól az újkorig.

Rossz lábon állt a vers-zenével,
 Untig skandalhatunk neki:
 Jambus? choreus? botfűlével
 Meg nem különböztetheti.
 Mít ér Theokritos, Homeros?
 Ő Adam Smith-szel jut ma célhoz;
 A gazdaságtan bölcse lett
 S arról mond mély ítéletet:
 Az állam jólétben s erőben
 Hogy nő meg és hogy boldogul,
 S hogy még aranyra sem szorul,
 Ha van *nyerstermelése* bőven.
 Az apja erre csak legyint,
 S földjét zálogba adja mind.

Mindent, amit tud Jevgenyijem,
 Időm leírni nem jutott,
 De van, miben túltesz zseniken,
 Mit mindennél jobban tudott,
 Mitől öröm volt ifjúsága,
 De kint is szerzett szomjúsága,
 Mi elfoglalt minden napot,
 S a lusta váagnak célt adott;
 Tudománya a szenvedély lett,
 Melyet Naso megénekelt,
 De érte kinnal vezekelt,
 S kihúnyt a fényes, lázas élet,
 S zord Moldvában kihült szive,
 Itáliától messzire.

.....

Ó, hogy tud tettetőn szeretni,
 Reményt titkolni, féltetni,
 Kijózanítani s elhitetni,
 Komor képpel csüggeszteni!
 Most büszke volt, majd engedelmes,
 Közömbös kedvű vagy figyelmes,
 Bágyadt s epedt, ha néma volt,
 Lángolt, ha áradozva szólt.
 S mily fesztelen titkos levélben!
 Egy vágy fakasztja sóhaját,
 S hogy elfelejti önmagát!
 Gyengéd s futó a fény szemében,
 Ma szégyenlős, holnap merész,
 S ha kell, könnyet hullatni kész.

Hogy tud mindig új színt keresni,
 Jámbort tréfával fogni meg,
 Ijesztésül kétségbeesni
 S szót lelni, mely bűg s hízeleg,
 Szűz elfogultságot kikémlél,
 S legyőzi ésszel s szenvedéllyel,
 Kilesve gyenge perceket,
 Vár, míg a lány önként szeret,
 S vall kérő szóra s biztatóra;
 Első szívdobbanást figyel,
 Felvert szerelmet űz s terel,
 Míg itt a titkos pásztoróra,
 Hol négy szemközt marad vele,
 S leckét ad, melynek mestere.

Hogy tudta izgatni s hevíteni
 Híres kacér hölgyek szivét!
 S ha célja volt megsemmisíteni
 Vetélkedő ellenfelét,
 Hogy tudta rágalmazni, marni
 S furfangosan törébe csalni!
 De ti, jó férjek, bíztatok
 S hőszómmal jóban voltatok:
 A vén gyanakvó is kegyelte,
 S a másik férj, a nagy ravasz,
 Kis Faublas-t falt már mint kamasz,
 S az is, ki szarvát rég viselte,
 És hármat dicsért: önmagát,
 A jó ebédet s asszonyát.

.....

Van úgy, hogy ágyában hever még,
 S három kártyát hoznak neki.
 Meghívások? Fogadni mernék.
 Három család tisztelteti
 S hívják gyermek-névnepre, bálba.
 Ravasz fickónk mit is csinál ma?
 Hol kezdje? Mindegy, nem nehéz:
 Ő mind a háromhoz benéz.
 De délelőtti öltözetben,
 Széles bolivarral fején
 Még járt egyet korzó-helyén,
 A bulvárt tarkító tömegben,
 S ha jó breguet-je már jelez,
 Indul, ebéd-órája ez.

Sötétedik, szánkója várja,
 Beül. „Hajts, hajts már!” - sürgeti;
 Az est ezüstös zúzmarája
 Hódprém gallérját belepi.
 A cél Talon, s előre látja,
 Kaverin várja ott, barátja.
 Belép, dugó durrog, s a hab
 Az Üstökös-borból kicsap,
 Véres roastbeef a vacsorája
 Meg szarvasgomba-csemege,
 Francia konyha remeke,
 S májpástétom, Strasbourg csodája,
 S rá Limbourg sajtja is jöhet
 S aranyzín ananász-szelet.

Új bort! Locsolni kell a sültet,
 Zsíros volt s jó forró szelet.
 De cseng az óra s menni sürget:
 Megkezdődött az új balett.
 A színház zord bírálóját
 S bájos színésznők hódolója,
 A csécsap udvarolgató,
 Ki színpadok közt törzslakó:
 Hősünk repülve érkezik meg,
 Nézőnek ott minden szabad,
 Megtapsolhat entrechat-kat,
 Phaedrát, Cleopatrát lepisszeg,
 Vagy Moinát tapsolja ki,
 Hogy lássák: ő is valaki.

Bűvös világ! A jog barátja,
 Fonvizin ott fényeskedett,
 Ki mester-tollát gúnyba mártja;
 Szemes Knyazsnyin ott kap nevet;
 Ott könny s taps szívből jött adója
 Ozerov s ifjú Szemjonova
 Megosztható jutalma lett;
 Katyenyin új fényt ott vetett
 Corneille felséges szellemére;
 Csípős, hangos Sahovszkoj ott
 Sok víg művel mulattatott,
 Didelot babért szerzett nevére;
 Ott, ott, a színpadok megett
 Töltöttem ifjú éveket.

Istennőim! Éltek? De merre?
 Bús hangom hozzátok hatott?
 Más lányraj jött a régi helyre,
 Mely bájban nem pótolhatott?
 A kart meghallom újra? Szól-e?
 Meglátom, orosz Terpsichore,
 Lélek-sugallta röptödet?
 Vagy nem lel ismerőseket
 Unt színpadon bágyadt szemem már,
 S kiábrándult lornyetten át
 Más, idegen világba lát,
 S a lelkem élvezetre sem vár,
 Csak szótlanul ásítózom,
 S a múlt időn gondolkozom?

Telt ház. A páholyok ragyognak,
 A földszint népe forr s lobog,
 Fenn tapssal sürgetnek s dobognak,
 A függöny gördül már, suhog.
 Nagy nympa-raj kíséretében
 Isztominánk ott áll középén,
 Ragyog s lebeg a könnyű test,
 Hegedűszót les, légiest.
 A padlót most fél lábbal érve,
 Másikkal lassan kört jelez,
 Majd szökken, száll és lengedez
 - Aeolus szája fújt pihére? -,
 Most megperdül s forog tovább,
 S lábhoz lendül a fürge láb.

Taps csattan. Jön hősünk alakja,
 Két széksor közt, sok lábon át,
 Látcső mögül sandít s kutatja
 Nem-ismert hölgyek páholyát;
 A felső sort is látcsővezte,
 S nem volt egy fejdísz vagy fejecske,
 Amelyben kedve telhetett;
 Több férfinak köszönetett,
 Szórakozott és lusta szemmel
 Megnézte most a színpadot,
 Majd elfordult s ásítgatott:
 „Ki kell cserélni. Türelemmel
 Birtam ki eddig. Rossz balett.
 Unom, Didelot is szürke lett.”

Ugrál még ördöggel vegyülve
 Sok Ámor- és sárkány-alak;
 Feljárónál bundára dülve
 Fáradt lakájok alszanak;
 Tart még a lábak tombolása,
 Taps, krákogás, fütty, orr fuvása,
 Benn s künn még lámpák száza vet
 Körös-körül fény-íveket;
 Borzong a ló, a hámot unja,
 S a lábával havat kapál,
 Gazdát szidó kocsisraj áll
 Tűznél, kezét csapkodva, fújva:
 S Anyegin már indul háza.
 Még át akart öltözni ma.

Leírjam-e apróra, híven
 A nagymagányú kis szobát,
 Hol példás, ifjú Jevgenyijem
 Naponta többször vált ruhát?
 Divatszeszélynék ami tárgyat
 A díszműves London kínálhat
 S a Baltin át hozzánk elért
 Cserébe fáért s faggyuért:
 Amit mohó ízlés a szemnek
 Párizsban alkot és teremt,
 Választékost vagy szertelent,
 Új pompának s új kényelemnek:
 Tizennyolc éves bölcsém ott
 Díszül mindent felhalmozott.

Sztambul borostyánkő pipái,
 Bronz s porcelán az asztalon,
 Finomkodók illat-csodái:
 Kristályüveg-sokadalom,
 Reszelőcskék, fésűk tömeggel,
 Ollók törvégyű s görbe hegygel,
 Harminc keféét látsz szerteszét,
 Sőt: fogkefét s körömkefét.
 Mellesleg: Rousseau Grimmet érte
 Megrója s meg nem érti őt,
 Hogy szépszavú különc előtt,
 Előtte körmeit kefélte;
 A jog s szabadság öre itt
 Jogtalanul helytelenít.

Derék embernek nem hibája,
 Ha körmöt szépít s tisztogat.
 A korral mért szállnánk vitába?
 Zsarnokká nő minden divat.
 Mint Csaadajev - nagy ideálja -,
 Hősünk is fél: irigy bírálja.
 S ezért pedánsul öltözik,
 Mondhatjuk: piperkőcködik.
 Jó három órát vesz a napja,
 Amíg az öltözőben ül,
 S ha tükre mellől kikerül:
 A csélcsap Venus szép alakja,
 Kin maszk van s férfiöltözet
 S álarcosbálba érkezett.

Piperkőc-ízlelést említettem,
 S az olvasó kíváncsi lett,
 Értő szemeknek részletekben
 Leírnám, hogy készülgetett;
 S bár ez merészség s gondot adna,
 A részletrajz el nem maradna;
 De nyelvünkben nincs *pantalon*,
Frac és *gilet* meg egy halom;
 S én nyelvem, mely szegény magában,
 Előttetek beismerem,
 Idegen szókkal keverem
 - Tán túlsággal -, bár hajdanában
 Forgattam szótárt, mely tanit:
 A nagy Akadémiáit.

De most nem erről kell beszélnünk:
 Siessünk, vár a bálterem,
 Anyeginunkat kell elérnünk,
 Ott száguld gyors fiákeren,
 Házak felé az esthomályba,
 Az álmos utca két sorára
 Kocsik páros lámpája vet
 Derűsen ömlő fényeket
 S szivárványt sző az út havára;
 Ott pompás épület ragyog,
 Körüle mécszláng-csillagok;
 Árnyak vetődnek ablakára,
 S előre-hátra lengenek
 Dandys profilok, nőfejek.

De hősünk most beér a hallba,
 A portásnak intést se szán,
 A márványlépcsőkön nyilallva
 Felszáguld, igazít haján
 S belép: nyüzsgés a bálteremben,
 A zene szól, de csendesebben,
 Mazurkát lejt a nagy tömeg;
 Zsúfoltság van, zsivaj s meleg;
 Testőrsarkantyúk csengve pengnek,
 Bájos kis lábak lejtnek,
 Büvölt, heves tekintetek
 Kísérik ott, amerre lengnek,
 S mit sok féltékeny dáma súg,
 Zenébe fül. A szála zúg.

A vígság s vágy korát elérve
 Engem vadul vonzott a bál,
 Vallomásra s levélcserére
 Jobb helyet senki sem talál.
 Jaj, tisztelt férjek! azt ajánlom,
 Öröködjetek fürgén a bálon,
 Szavamra jól figyeljete,
 Mert jó lélekkel intelek.
 Tinektek is, kedves mamuskák,
 Ilyen tanácsot adhatok:
 Lornyetten át vigyázzatok!
 Különben, isten ments, a fruskák...
 S ha ezt írom, azért teszem,
 Mert én már rég nem vétkezem.

Sok jó időm veszett el, évek,
 Sokféle kedvtelés során!
 S ha erkölcsöm nem sínylené meg,
 A bál ma is bűvölne tán.
 Ma is vonz még a fiatalság,
 Tolongás, fény, jókedv, szilajság,
 Leleménnyel költött ruha,
 Szép láb: csakhogy szerencse, ha
 Három pár formást lelsz hazámban.
 Ó, jaj, be drága volt nekem
 Két kis láb! nem feledhetem.
 Most itt, lehűtő, bús magányban
 Álmomba bájuk visszatér,
 S szívemben megzajdul a vér.

Mikor s melyik vadon-vidéken
 Felejtet el majd, esztelen?
 Hol vagy ma, kis láb? Zsenge réten,
 Virágokon jársz nesztelen?
 Bájad kelet becézte lágyan,
 Észak bús és sivár havában
 Nyomot te nem hagytál soha,
 Szeretted pompás és puha
 Szőnyegeid simogatását,
 Érted lelkem rég elfeledt
 Hírszomjat és dicséretet,
 Számúzést, szülőföld varázsát!
 Eltűnt a boldogság kora,
 Mint réten talpad kis nyoma.

Barátaim, Diana keble
 És Flora arca szép nagyon,
 De táncos Terpsichore lenge
 Lábát jobban csodálhatom:
 A szemnek, mely utána réved,
 A kis láb több gyönyört ígérget,
 Tündér-szépséggel elragad
 S makacs rajjal ver vágyakat.
 Szeretem, Elvinám, a lábad,
 Ha asztal-abrosz rejti lenn,
 Ha tavaszi fűvön pihen,
 Ha rád kandalló hője árad,
 Ha tükrös parketten tipeg
 Vagy tenger gránitján remeg.

Kelő vihar játszott az árral,
 Irigyeltem a sok habot,
 Mely szerelmes, szélvert sorával
 Kis lábához borulhatott!
 Hogy égtem: hullámmal szaladni
 S a drága lábra csókot adni!
 Soha ily gyötrött-szomjasan
 Az ifjú láz óráiban
 Csókolni nem vágytam lihegve
 Ifjú Armida-ajkakát,
 Rózsásra gyulladt arcokat,
 Keblet, mely csókot vár epedve;
 Nem, láz még így nem égetett
 S meg nem gyötörte lelkemet!

De más idő is jár eszemben:
 Ha néha visszaálmodom,
 Egy boldog kengyel van kezemben,
 S a drága kis lábat fogom;
 A képzelet fellobban újra,
 A hervadó szívben kigyúlva
 Még tűz fut át a véremen:
 Ismét sóvárgás, szerelem...
 Elég már, csacska lant! nem illet
 Himnusz sok rátartit, kevélyt,
 Nem érdemelnek szenvedélyt,
 Sem verset, melyet bájuk ihlet;
 Szemfényvesztők, s a szem s a szó
 S a lábacska is csaló.

S Anyegin? Álmos, nyűtt a báltól,
 Most indul, hívja vánkosa.
 Ébred s mozdul a dob szavától
 Pétervár munkás városa.
 A boltost, árust várja dolga,
 A bérkocsis kihajt a sorba,
 Egy ohti asszony visz tejet,
 Friss hó ropog, hol elsiet.
 Reggel zajától zsong a város,
 A táblák nyílnak, száll a füst,
 A színe halványkék s ezüst,
 A német pék, az akkurátos,
 Papírcsákós, többször nyitott
 Tolós vazisztasz-ablakot.

De bálzsivajtól elgyötörten,
 Éjjellé váltva nappalát,
 Álom ringatja boldog ölben
 A pompa s élvezet fiát.
 És délfelé új napra kelve
 Kész reggelig megint a terve:
 Mindig egyforma tarkaság,
 A holnap s tegnap összevág.
 De boldog-e legszebb korában
 Ő, kit még semmi sem kötött,
 Sok tündöklő siker között,
 Mindennap égő mámorában?
 Vajon egészség, akarat
 Sok mulatás közt ép maradt?

Nem: már kihült s pihenni vágyik,
 Megunta a világ zaját,
 A nők sem bűvölték sokáig,
 Udvarlásban már célt se lát;
 Fárasztja hűtlenség, csalárdság,
 Untatja már barát, barátság,
 Aztán meg nem mindig lehet
 Nyakalni jó pezsgőlevet
 Pástétomra, beefsteakére,
 Élcelni szikrázón, vigan,
 Mikor fejszaggatása van;
 S bár könnyen meglobbant a vére,
 Izgalmat már affér sem ad,
 Sem kard s golyó - hűvös marad.

Beteg, nagy baj; tudósa lesz-e,
 Ki kóros titkot felfedez?
 Az angol nyelv *spleen*-nek nevezte.
 Orosz nyelvünkben *handra* ez;
 Megszállta s ő csak várta: nőjön,
 Ám arra, hogy szívébe lőjön,
 Hála isten, sor nem került,
 De mindennel szemben kihült,
 Mint Childe Haroldot, zord tekintet
 Jellemzi társaságban őt,
 Boston vagy hír, mit pletyka szőtt,
 Ravasz sóhaj, szép szem, mely intett -
 Meg sem hatotta semmi sem,
 Komoran járt s közömbösen.

39,40,41

.....

42

Előbb, sok kényes női nagyság,
 Hátat tinektek fordított,
 Az a magas tónus manapság
 Unalmas és elkoptatott.
 Bár van, ki szócsatára készítet
 És Benthamet meg Say-t idézget,
 De mit maguk közt mondanak,
 Bosszantóan naiv szavak.
 Aztán minden hölgy oly hibátlan,
 Pontos, fenséges és nemes,
 Értelmes, jámbor s istenes,
 Óvakodó és makulátlan,
 Hogy már közelbe jutni kín;
 Elég, ha látod, s itt a spleen.

43

Sok titkos útú, ifju hölgyem,
 Kik néha késő esteken
 Szálltok merész fiáker-ölben
 Pétervári kövezeten,
 Ti sem kaptok már hírt se róla,
 A vad gyönyör cserbenhagyója
 Otthon maradt, ajtót bezárt,
 Ásítózott, ihletre várt,
 S tollat fogott: de hát utálja
 A szívós munkát, nem fakadt
 Egyetlen szó a toll alatt,
 S nem lett a büszke céh csodája,
 Melyet nem bírálghatok,
 Mert benne én is tag vagyok.

A tétlenség megint elérte,
 Űres volt mondhatatlanul,
 S leült azzal - dicsérjük érte -,
 Hogy más észől: könyvből tanul.
 Polcát megrakja nagy halommal
 S olvas, de hát nem nagy haszonnal:
 Ez untató könyv, az csaló,
 Ez itt gaz, abban nincs való;
 Előítélet szülte őket,
 Mi bennük régi, már avult,
 S fecseg az új is, mint a mult.
 S otthagya egy nap, mint a nőket,
 Por lepte polcát, könyveit,
 S ő rájuk gyász-selymet terít.

Akkortájt én is elvettem
 A hívságos világ nyögét,
 S barátja lettem: megszerettem
 Jevgenyijünk természetét;
 Tetszett nekem különc-világa,
 Természetes fantasztasága
 S az éles ész, mely rég kihült,
 Komor volt ő, s én ingerült,
 Beleuntunk a szenvedélybe,
 Az élet jól elbánt velünk,
 Szívünkben csak hamut lelünk,
 Rossz lelkek s vak Fortuna mérge
 Sandítgatott felé s felém
 Már életünknek reggelén.

Ki élt s gondolkozott, az embert
 Lelkében mélyen megveti;
 Ki érezett, azt multja felvert
 Kísértete kerülgeti,
 Nem rabja többé bűvöletnek:
 Bűnbánatnak s emlékezetnek
 Kígyója marja szüntelen.
 S ez néha nem érdektelen
 Fűszert vegyít a párbeszédbe.
 Előbb a hang furcsán hatott,
 De aztán hozzászoktatott
 Jevgenyij gúnyja és epéje,
 Megszoktam mérgeit hamar,
 S a tréfát, akkor is, ha mar.

Hányszor tanúnk a nyári éjjel,
 Mikor Névánk felett dereng
 Világos, áttetsző egével,
 S üvegszín hab, mely lengve reng.
 Lunának nem ringatja fényét,
 S mi múlt idők édes regényét,
 Szerelmét éljük át megint,
 A régi érzés meglegyint,
 S a dús, áldott fuvalmu éjben
 Ittas szívünk szótlan marad!
 Mint rab, kit álma elragad
 S zöld erdőket lát börtönében,
 Álmodva úgy lebegtük át
 A zsenge ifjúság korát.

A part gránitfalára dülve
 Multsirató szívvel pihent
 Jevgenyij búsan elmerülve -
 Volt már költő, ki írt ilyent.
 Csend van. Csak egy-egy éji strázsa
 Kiált, ha ör-jelt küld a társa;
 Kocsizörgés száll messziről
 A Milljonnaja út felől;
 Megcsobbanó lapátu csónak
 Lebeg szendergő, halk vizen;
 Távolból kürtszó fog sziven
 S jó hangja egy dalolgatónak.
 De éjben van báj édesebb:
 Torquato ottavája szebb.

Ó, Adriám és Brenta tája!
 Meglátlak-e, csodás habok?
 Dalolva hív a tenger árja,
 S én ismét oly lelkes vagyok!
 Phoebus-fiaknak szent e dallam,
 A büszke albioni dalban
 Rokon lélekre leltem én.
 Olaszhon arany éjjelén,
 A vágy játékos mámorában
 Velencei szép lány karolt,
 Hol csacska volt, hol néma volt,
 Lebegve titkos gondolában -
 S ajkáról vette ajkam át
 Amor s Petrarca szép szavát.

Várlak, szabadság drága napja!
 Jössz-e? Mikor jössz? - kérdezem.
 A parton kószálok kutatva
 S vitorlásoknak int kezem.
 Szabad hullám-útján az árnak,
 Hol hab s vihar veszélye várnak,
 Mikor futok távolba már?
 Ideje itt hagynom sivár,
 Ellenséges vizem s világom.
 S elérve dél kék tengerét,
 Meglátni Afrikám egét,
 S bánkódni zord orosz hazámon,
 Hol szívem sajgott, szeretett,
 Hol eltemettem szívemet.

Anyegin indult volna végre
 Megjárni külföldet velem.
 De közbeszólt a sors: sok évre
 Elválasztott nagy hirtelen.
 Meghalt az apja. S jött a gondja,
 Uzsorás-had tört rá tolongva.
 Mindenki belátás szerint
 Dönt, hogyha baj van: Anyegint
 Jobb sors nem csalta, nem kívánta
 S a per gyűlöltebb, mint a gond:
 Az apjától rászállt vagyont
 Átadta s vesztét meg se bánta,
 Vagy tán érezte messziről,
 Hogy vén nagybátyja is kidől.

S valóban hír futott kezéhez,
 A gazdatisztje írt neki:
 Nagybátyja gyengül, rosszat érez
 És búcsúzásra kéreti.
 Hamar tisztába jött a szóval,
 S száguldott váltott postatóval,
 De unta jó előre már
 A helyzetet, mely rája vár:
 A sóhaj és hazug meséket,
 S hogy majd jussáért bút mimel
 (Regényem ezzel kezdtem el);
 S megérkezett, de lám, lekészt:
 Kinyújtóztatták már. Lerótt
 A földnek minden bús adót.

Csapatba gyűlt ki sok cseléde
 És megtöltötte udvarát,
 Jött temetések kandi népe,
 Jött ellenség és jó barát.
 A sír mellől torhoz siettek,
 Papok, vendégek ittak-ettek,
 S a raj nagy képpel szétoszolt,
 Mint kiknek fontos dolga volt.
 Így lett hősöm vidék lakója,
 Szeszgyár, víz, erdő s föld ura -
 S ki rendetlen volt és fura
 S a pénz híres pocskolója,
 Örült, hogy most új útra tért
 S valami cél-féléhez ért.

Nagy, hallgató erdők varázsa,
 Hűvös homályú tölgyvaden,
 Patakhobok halk csobbanása
 Új volt az első két napon.
 Harmadnap már a táj s a berke
 S a domb s mező nem érdekelte;
 Aztán untatta rémesen;
 Aztán meglátta élesen,
 Hogy a faluját is csak unja,
 Bár nincs körút, palota-sor,
 Bál, kártyajáték, verscsokor;
 Itt is csak les rá mélabúja,
 Mely mint árnyék kíséri rég,
 Vagy mint hűségese feleség.

Mindig békés életre vágyom,
 Falunkban áldott csend fogad,
 Rejtett helyen termőbb az álom
 S a lant is zengőbb hangot ad.
 Kószálok tétlen nyugalomban
 Tó néma tükrén csónakomban,
 Törvényem *far niente* lett.
 Öröm s szabadság integet,
 S köszönti minden ébredésem,
 Többet alszom, mint olvasok,
 Hiú hírnéven nem kapok.
 Hát régen nem semmittevésben,
 Rejtőzve töltöttem napom,
 Legboldogítóbb korszakom?

Far niente – teljesebb: *dolce far niente*:
 'édes semmittevés'

Tied vagyok, szabad világom,
 Szerelem, rét, virágözön!
 Mindig megörvendek, ha látom,
 Hogy hősmőtől különbözöm;
 Különben gúnyos olvasónak
 Vagy körmönfont rágalmazónak
 - S ez kiadó-csel is lehet -
 Eszébe jutna: összevet
 Hőssémmel, önző célt követve,
 Magam-portréja, hirdeti,
 Mint büszke Byron hősei.
 Mintha nekünk nem is lehetne
 Mást megrajzolni, csak magunk,
 S mindig csak önportrét adunk.

Igaz: álommal, szerelemmel
 Minden poéta-szív rokon,
 És én is csüggttem ifju szemmel
 Bűbájos, édes arcokon,
 Őrzött lelkem sok drága képet;
 Majd Múza-szóra mind feléledt,
 S verssé fonódott egynehány,
 És hősnőm lett a hegyi lány
 S a Szalgir-part két női rabja.
 De ti titkát nem értitek,
 Barátaim, s azt kérditek:
 „Ki volt a versed nőalakja?
 A sok szép féltékeny közül
 Dalodnak, mondd, melyik örül?

Ki szerzett szép szemmel jutalmat
 Merengő versedért neked?
 Kitől jött mámoros sugallat?
 Kit istenített éneked?”
 Senkit sem, istenemre mondom!
 Én esztelen szerelmi gondon
 Öröm nélkül vergődtem át.
 Boldog, ki szíve nagy baját
 Tüzes versben kizendítette,
 Fokozta szent révületét.
 S csitítva kínját és hevét,
 Petrarca nyomdokát követte,
 S dicsőség fénye gyúlt nevén;
 Némán s bután szerettem én.

Elmúlt. A Múza jött helyette,
 S világosult sötét eszem.
 Szabad vagyok, s eszmét követve
 Megint rímmel szövetkezem;
 Írok, de már nem buba-veszve;
 Tollam nem rajzol tévedezve
 Be nem végzett versek felett
 Kis női lábat, lányfejet.
 Hamuból lobbanást ki várna?
 Van bűm, de nincs könnyem soha,
 S lelkemben a vihar nyoma
 Végképp eltűnik nemsokára,
 S elkezdhetem regényemet,
 S írok huszonöt éneket.

Átgondoltam tervét egészen,
 Találtam hősömnek nevet,
 S már itt is van, leírva, készen
 Az első regényfejezet.
 Át is néztem bírálva nyomban,
 Ellentmondás egész halom van,
 De én jogtisztelő vagyok,
 S a cenzúrának is hagyok;
 Munkám gyümölcsét átadom ma,
 Sajtó, bíráld tetszés szerint,
 Menj, újszülött, a Néva int,
 Menj Néva-parti városomba,
 S mert vád kísér magasztalást,
 Hozz félreértést, gáncsolást.